

Erica Jong (69) ble drapstruet da hun bokdebuterte på 70-tallet. Nå er hun igjen klar for å snakke om det vi alle bryr oss om: Kvinner.

Forever Jong

«Kvinner er fortsatt redde for å fly. Det betyr å være redd for å være seg selv, å snakke om temaer de tror på, å utnytte seg selv til det fulle.»

Erica Jong

Født i New York i 1942.

Jodisk-amerikansk forfatter og feminist. Gjennombruddet kom med den semi biografiske romanen «Jeg tør ikke fly», på norsk i 1973.

Begrepet «det knappeløse knullet» («the zipless fuck») fra boka, ble en del av popkultur som en betegnelse på sex mellom to som ikke kjenner hverandre, ren nytelse uten skam og skyld.

Har vært gift fire ganger, og har datteren Molly som også er forfatter.

Har skrevet en rekke romaner, diktamsamlinger og fagbøker.

- **Når du er ung**, forstår du ikke at frihet verken kommer fra bunnen av en flaske eller fra ei seng, sier den amerikanske forfatteren Erica Jong (69).

Divan har tatt tak rundt et glass kald myntete, og har et overbærende blikk der hun sitter på en av New Yorks mer snobbete restauranter. Men prippen er hun ikke. Hun debuterte med en av historiens første svært erotiske ladede romaner, skrevet med «mensblod isteden for sæd», og med en kvinnelig hovedfigur som drømte om å «fylle alle hull» på sin reise gjennom Europa. Boka «Jeg tør ikke fly» skal nå relanseres i Norge, nesten 40 år etter at den ble skrevet. Det sies at hun frigjorde en hel generasjon kvinner i 1973.

- Kvinner er fortsatt redde for å fly. Det betyr å være redd for å være seg selv, å snakke om temaer de tror på, å utnytte seg selv til det fulle. Til å bli den de burde være. Mange ser på hovedpersonen Isadoras konflikt - rundt spørsmålene om en kvinne burde gifte seg, om hun må få barn og om hun samtidig kan oppfylle drømmen om å bli forsker, skuespiller eller forfatter - som sin egen konflikt.

Hun tar en grådig slurk av teen, ruller den rundt i munnen. Da jeg var i 30-åra adopterte jeg alle løshundene jeg kunne finne i Connecticut. Da sa jeg til meg selv: «Erica, du bør få deg en baby. Jeg ville ikke ha barn, jeg beundret sterke kvinner som Emily Dickinson og Virginia Woolf - ingen av dem hadde barn, hvorfor skulle da jeg?»

Hun fikk Molly, hennes eneste datter, i 1978.

- Nå skjønner jeg, og jeg skulle ønske jeg visste det tidligere: Barn minner oss på hvordan det er å være menneske. De drar oss inn i de voksnes rekke mens vi huler og skriker.

Jong skriver i «Jeg tør ikke fly» om kvinner som, uansett hvor smarte de er, venter på at en skreddersydd kjæreste skal komme trampende inn på stueteppet, om jenter som ikke tør å være hele seg selv, men venten på å bli halvdel av et par. Nå, mange år senere, veiver hun ikke flagget like voldsomt.

- Mennesker liker ikke å være ensomme, og alle har et ønske om å finne og lage sin familie, det er ikke en dårlig ting, det som er forferdelig er at kvinner må gi slipp på sine ambisjoner for å ha glede av denne myke sikkerheten. Fortsatt!

Jong har et jokerskiltig smil og en majestetisk aura av «been there, done that». Hun er kalt den ga kvinner en stemme på soverommet, som selv like etter løsslupne hippiepudder og eimen av Woodstock, til manges forferdelse freidig skrev om å ta pikken i egne hender.

Hun ble truet på livet, mottok brev fra menn som ønsket å få tilsendt skitne truser, fotograferte satt i buskene. Men feministens største motstander var faktisk kvinner. Noen av dem mener boka egentlig handler om en kvinne som aldri blir fornøyd - og om utroskap.

- Handler Isadoras historie om å si ja til å nyte sex, eller ja til å begå utroskap?
- Den handler om ambivalensen overfor nytelse og redsel. Romaner blir ofte misforstått. Boka befaler ikke: «Alle sammen, kom igjen og pull!» Jeg prøver heller å vise virkeligheten slik jeg opplever den på en så humoristisk og ærlig måte som mulig, selv om noen vil krangle med meg. Men jeg er ingen elskpott, jeg gir ingen tips. En roman er ikke en guidebok. Hun veiver med sølgaffelen.

- Men mange menn forteller meg at de først skjønte kvinner etter å ha lest boka.

- De sier også at når de ser den på en kvinnes nattbord, vet han at det blir noe på ham den kvelden?

- Ha-ha. Det stemmer, men alt handler om å ha fantastisk sex, ikke mye sex. Ferdig med den saken. Det handler om ekte intimitet, og det er vanskelig å finne.

- Det kan være vanskeligere nå for tida enn på 70-tallet?

- Ja, det tror jeg, fordi menn merker den muren jenter i dag omgir seg med. Vi vil ikke bli såret. Jeg ser det i mange av venninnene til min 32 år gamle datter. De vil ikke åpne opp, men samtidig vil de gifte seg.

Boka har solgt over 20 millioner på verdensbasis. - Isadora er en jødisk, poesiskrivende kvinne i slutten av 20-årene, ekte newyorker, gift for andre gang med en psykolog hun drømmer om å være utro mot. Det er deg?

- Det er min historie. Samtidig ikke. Fordi livet ikke har ett plott, ikke én form, overdrev jeg - fordi jeg vil si nesten alt for å fortelle en god historie.

Da Erica som ung reiste gjennom Europa, hadde hun ett råd i sekken. Det var fra pappa, og det lod: Aldri drikk grappa med en italiener. Hva gjorde hun? Drakk 1000 grappa med 1000 italienerne. Hva hun så etter i glasset?

- Kjærlighet, eventyr, frihet.

En av Isadoras fantasier handler om en ung, vakker enke på toget. Om trent slik går det: Med et gullkors bankende som en pendel mot ett fuktig bryst til et annet, lar hun den fremmede mannen på nabosetet forsiktig la hånden gli under låret sitt, mens hun ser ut på et landskap som farer forbi som om Gud skaper naturen der og da.

- Jeg har skapt en verden ut fra ting jeg har drømt eller fantasert om. Jeg husker ikke lenger hva jeg selv opplevde!

Selv om hun har tre barnebarn, reiser til India og drikker vin med sine gode forfattervenner og ektemannen, og hun føler seg forsynt i livet, er det fortsatt mye hun vil oppnå karriere-messig. Erica Jong vil skrive en roman satt i den franske revolusjon, med en malerinne i hovedrollen. Hun vil skrive bøker som ikke finnes ennå, for kvinner.

- Jeg er interessert i dem som sensuelle og intellektuelle vesener, og å bringe disse to elementene sammen. Mange menn lar ikke disse to egenskapene kombineres, men selv om menn er dumme, behøver du ikke slå deg ned med en som ikke skjønner greia.

- Hva er greia?

- Hvor fantastiske kvinner er. Vi har empati, vi har gode hjerner. Vi er komfortable i en patriarkisk situasjon, vår første kjærlighet var vår mor, så det er lett for oss å elske en annen kvinne, platonisk eller seksuelt. Menn er veltrent for dette. De er redde for at vi ikke skal trenge dem lenger.

- Og de vet at vi kan ta over verden hvis vi vil?

- Ja.

- Er kvinner klare over dette?

- Ja.

- Så hvorfor gjør vi det ikke?

Jong ser ned i bordplata.

- Det vet jeg faktisk ikke. ●

magasinet@dagbladet.no

Ericas nøkkel: Mange menn forteller meg, at de først skjønte kvinner etter å ha lest boka, sier Erica Jong om «Jeg tør ikke fly», som nå relanseres i Norge.